

VIDEO

I PRAKSIS

5. utgave!

digital video
lyssetting
redigering
kameraets muligheter
lydopptak
HD, 4k og UHD
video på web
bildekomposisjon
spesialeffekter
dybdeskarpheit
kontakt
videofo
bildeuts
dybde i
intervju

av Jarle Leirpoll

Innhold

- 2 Siden sist
- 3 Hva er poenget?
- 3 Min bakgrunn

Hva er video?

- 12 Ja, hva er egentlig video?
- 12 Det er en illusjon!
- 12 TV-skjermen

Kamera- og opptaksteknikk

16 Kameraet

- 16 Zoomlinsa
- 16 Fra lys til videosignal
- 17 CMOS brikker overtar
- 17 Komponent video signal
- 18 Opptakeren
- 18 RAW-opptak
- 18 Søkeren/Viewfinder
- 18 Kamera-skjermen
- 19 Kameraer overalt
- 19 Good enough for Television
- 20 Ting å tenke på når du kjøper kamera
- 20 Digital zoom – bare tull
- 21 Kameraer og formater
- 22 "Pro" formater
- 22 Opptaksmedium

25 Kameraets begrensninger

- 25 Kontrastproblemer
- 26 Fargebalanse
- 27 Kreativ fargebalanse

28 Eksponering

- 28 Hva er blenden?
- 29 Automatisk eksponering (AE)
- 30 Shutter Speed
- 31 Myter rundt 180 graders lukker
- 31 Situasjoner der du kan fravike 1/50 sekund lukker
- 31 Gain/ISO
- 32 Beste blenderåpning
- 32 Zebrastriper
- 34 Hvor lyst skal det være?
- 34 ND-filter gir oss eksponeringskvadrat

35 Fokusering

- 35 Dybdeskarpheit

- 36 Brikkestørrelsen påvirker ikke dybdeskarpheit
- 37 Vær smart når du velger blenderåpning
- 38 Crop Factor og brennvidde
- 39 Manuell fokusering
- 40 Fokusering på kameraer med autofokus
- 41 Halvmanuell fokusering
- 41 Backfocus sjekk
- 41 Backfokus justering
- 42 Bedre og bedre auto, men ikke bra nok

43 Bildekomposisjon

- 43 3-deling av bildet
- 44 Forgrunn og bakgrunn
- 44 Luft
- 45 Luft i fartsretningen
- 45 Horisonten
- 46 Innramming
- 46 Miljø
- 46 Høyt og lavt
- 46 Ultranært
- 47 Barnebilder
- 47 Stolper ut av hodet
- 47 Portrettbilder
- 48 Se på hele bildet
- 48 Gå nærmere
- 49 Makro
- 49 Linjer
- 49 Skeive bilder – Dutch Tilt
- 50 Geometriske komposisjoner
- 50 Standardiserte bildeutsnitt
- 52 POV - sett med noens øyne
- 52 Variasjon i bildeutsnitt
- 53 Perspektiv

56 Kamerabevegelser

- 56 Zoom
- 56 Panorering (Pan)
- 57 Tilt
- 57 Omfokusering
- 58 Snurre kameraet
- 58 Kjøring
- 59 Dolly
- 59 Kran og Jibb
- 59 Steadicam
- 60 Computerstyrte stabilisatorer
- 61 Droner
- 61 Stativ eller håndholdt?
- 62 Teknikker for å jobbe håndholdt
- 63 Vær med inn i situasjonen

- 63 Bildestabilisering i kameraet
- 64 EIS og DIS
- 64 Optisk bildestabilisering
- 64 Om å røpse

66 Opptakstips

- 66 Klag ikke på utstyret
- 66 Hold kjeft!
- 66 Unngå at folk forklarer hva de gjør
- 66 De skal gjøre det i vanlig fart
- 66 Ikke vær gjerrig med opptakene
- 67 Overlapp bevegelser
- 67 Bevegelser bør gå inn i og ut av bildet
- 68 Pass på å bruke samme hånd
- 68 Like fort
- 68 Ta nærbilder og totaler
- 69 Tenk sekvenser
- 69 HNÆ på samtaler
- 69 Når det er kaldt eller varmt
- 70 Oppbevaring av kamera
- 70 Vann er kameraets fiende
- 70 Finn støtte når du jobber håndholdt
- 70 Slå av autofokus
- 70 Automatisk eksponering – vel, vel...
- 71 Søkerproblemer (viewfinder)
- 71 Data-rull
- 72 Ikke stol på LED-skjermen
- 72 Bilintervju går bra
- 72 Moarémønster
- 72 Fades, titles, effects – glem det
- 73 Filmfølelse med billige kameraer
- 73 Kjedelige vegger dreper bildet
- 74 Tilleggsutstyr
- 74 Batterier
- 74 Annet utstyr

Lyden

- 78 Direktive mikrofoner
- 78 Gå nært nok med mic'en
- 79 Lydopptak
- 80 Hvor direktiv?
- 80 Myggmikrofonen
- 81 Håndmikrofonen
- 82 Vindhetter
- 82 Kanonen
- 83 Mikrofonsender
- 83 Lydmannen – en sjelden rase
- 83 Bruk hodetelefon
- 83 Stillhet er også lyd
- 84 Automatisk nivåjustering

Lyssetting

- 86 Tre punkts lyssetting
- 88 Hardt og bløtt lys
- 89 Forvirring om hardt og bløtt lys
- 90 Andre muligheter
- 90 Når du har bare én lyskaster (eller ingen)
- 91 Fint lys med bare én lyskaster
- 92 Filter på lyskasteren
- 93 Låvedører og flagg
- 93 For nært lys
- 94 Brillen
- 94 Ornt'li mørkt som om natten?
- 95 Hvor stor forskjell skal det være?
- 95 Et par råd om sikkerhet
- 95 Spre risikoen

Dramaturgi og forteller-teknikk

98 Å fortelle med bilder og lyd

- 98 Rekkefølgen skaper handlingen
- 98 Et klassisk eksempel
- 99 Situasjoner, situasjoner, situasjoner
- 99 Trøblete faguttrykk
- 99 Hvorfor lære seg dramaturgi?
- 100 Lær av de klassiske filmene, men ikke kopier dem
- 100 Premisset
- 101 Synopsis
- 101 Manus og dreiebok
- 102 Storyboard
- 103 Konflikt er bra
- 104 Årsak og virkning
- 104 Ubalanse er også bra
- 105 Hvordan starte filmen?

107 Den klassiske forteller-modellen

- 107 Anslaget
- 107 Presentasjonen
- 108 Fordypningen
- 108 Konfliktopptrappingen
- 109 Konfliktløsningen/Klimaks
- 109 Nedtoningen
- 109 Oscar? Not
- 110 Andre modeller
- 110 Kontinuitet
- 111 Wallace & Gromit

113 Dramatiske virkemidler

- 113 A, men ikke B
- 113 Dramatisk ironi
- 113 Parallellhandling
- 113 Planting
- 114 Forvarsel
- 114 Flashback
- 114 Tidsforkorting/forlenging
- 115 Tidspress
- 115 Cliffhanger
- 115 Hindringer og komplikasjoner
- 115 Hvilke virkemidler skal du velge?

117 Karakterer

- 118 Orkestrering
- 118 Effektiv dialog
- 119 Les mer om karakterutvikling og story

Videoreportasjer

- 122 Journalistisk metode - en kjapp ABC
- 122 Hvem snakker?
- 123 Intervjuet
- 123 Opptaksteknikk under intervjuet
- 124 Fakta tas i Voice-Overen
- 124 Bruk muntlig språk
- 124 Touch and Go
- 125 Show – don't tell
- 125 Språkvask
- 125 Ting å tenke på når du legger kommentar
- 125 Det visuelle beviset

Redigering i praksis

- 128 Å klippe på bevegelser
- 128 Eye Scan forskning
- 130 Bruk av Eye Scan i redigering
- 131 Tagning tre
- 131 Jump Cut
- 132 Årsaker til harde klipp
- 132 Problemer med bevegelser
- 132 Innklippsbilder; Cutaway
- Shot og Insert
- 133 Sekvenser
- 134 Å klippe et intervju
- 134 Tulpaner
- 135 Akser
- 137 Klippepunkt og klippertype
- 137 Motiverte klipp
- 138 Klippe i dialog

139 Redigering på data

- 139 Hva er så bra med dataredigering?
- 139 Lineært
- 140 Nonelineært
- 140 Hva må du kunne for å redigere på data?
- 140 Endelig!
- 140 HD i forskjellige former
- 141 Real Time redigering
- 141 Flaskehalsen avhenger av formatet
- 142 Ingen er best

143 Redigering, trinn for trinn

- 143 Filbasert arbeidsflyt
- 144 Bilder i bøtter og spann
- 144 Source Monitor/Viewer
- 145 JKL
- 145 Tidslinja
- 145 Lydsporene
- 146 Linking
- 146 Snapping
- 146 Låsing av spor
- 146 Se eller ikke – høre eller ikke
- 146 Visningen på tidslinja
- 147 Sekvenser
- 147 Storyboarding
- 147 Nesting
- 148 Trimming av klipp
- 148 Roll, Ripple, Slip, Slide
- 149 Roll edit
- 149 Ripple edit
- 149 Slide edit
- 150 Slip edit
- 150 Overganger - Transitions
- 150 Overtoneing (kryss)
- 151 Wipe
- 151 Bruk dem med måte
- 151 Fargekorrigering
- 152 Primary Color Correction
- 152 Secondary Color Correction
- 153 LUTs
- 153 Ta vare på detaljene i skygger og høylys
- 153 Men det var da ikke slik det så ut i redigeringa!
- 154 Kalibrering
- 154 Hvorfor kalibrere når alle skjermer er forskjellige?
- 154 Eksport

155 Effekter og filtre

- 155 Videofiltre

- 155 Rendring
- 155 Key
- 156 Luminans key
- 156 Chroma Key
- 157 Lyssetting for Chroma key
- 158 Chroma key og fargeoppløsning
- 158 Alfakanal og navnesuper
- 158 Compositing og Blending Modes
- 159 Spesialeffekter

Lydredigering

- 162 Lyd er mye jobb
- 162 Hvordan vi oppfatter lyd- og synsinntrykk
- 162 Lydsplitt
- 163 Maskering
- 163 Kryss
- 164 Kontinuitet også på lyden!
- 164 Ta atmosfærelyd
- 164 Synk-lyden
- 165 Dual system sound
- 165 Å redigere lyden i et intervju
- 165 Musikk
- 166 Ferdigmix og I-mix
- 166 Tenk lagvis – ikke bare ett lag
- 167 Lydnivåer
- 167 Kompressor
- 168 EQ (Equalizing)
- 169 Lyttenivå

Tillegg for teknisk interesserte

172 Kabeltyper og kontakter

- 172 HDMI
- 172 USB
- 173 Thunderbolt
- 173 FireWire
- 173 Phono
- 174 BNC
- 174 XLR
- 174 Mini-Jack

175 Nesten utdødde TV-formater

- 175 PAL
- 175 NTSC

176 Film på TV

- 176 Widescreen, Academy og Cinemascope
- 177 Eksport til Broadcast og reklame

178 Digital lyd

- 178 A/D – fra analog til digital
- 179 D/A – tilbake til analog igjen
- 180 Komprimering

182 Digital Video

- 182 Pikkse (pixel)
- 182 Ukomprimert video
- 182 Chroma Subsampling
- 183 Vi kaster fargeinformasjon
- 183 Vi sparer piksler med PAR-juks
- 183 Bayer pattern og de-Bayering
- 185 Hvorfor så tungt?
- 186 Komprimering av digitale videosignaler
- 186 Vi overfører bare forandringer
- 187 Begrenset datamengde
- 187 Ikke komprimer komprimerte filer
- 187 DV komprimering
- 187 Sampling av video i DV-formatet
- 188 DCT – Discrete Cosine Transform
- 188 AQ, Adaptive Quantization
- 188 VLC – Variable Length Coding
- 189 Feilrettingsdata
- 189 DCT er dårlig på tekst

191 Videoformater

- 191 Medieskall
- 191 QuickTime (MOV)
- 191 Audio Video Interleaved (AVI)
- 191 Media Exchange Format (MXF)
- 191 Det handler om båndbredde og filstørrelser
- 191 Hva er en kodek?
- 192 Å velge kodek
- 192 Keyframes
- 192 MPEG
- 193 MPEG-I
- 193 P-bilder, B-bilder og I-bilder
- 194 MPEG-2
- 194 MPEG-4
- 194 H.264
- 195 H.265
- 195 Windows Media Video
- 195 VBR eller CBR?
- 196 Møkk inn = Møkk ut
- 196 Hva er Streaming Video?
- 196 Rettigheter

198 Opptaksformater

- 198 XDCAM
- 198 AVCHD
- 198 XAVC

198	MOV	215	Firmware hack
198	QuickTime ProRes	215	DSLR fordeler
199	DNxHD	216	Bruk DSLR der det fungerer bra
199	GoPro Cineform	216	Timelapse
199	RAW		
200	Log vs LIN	217 Filming med smart-telefon	
201	Cinegamma		
201	Backup er viktig!	218 Anbefalte krav til videokamera	
201	Hvor stor plass tar opptakene?	218	Opptaksformat
202	Eksterne opptakere	218	Manuell styring
202	Opptaksformater og hardware-krav	218	Stativ
		218	Videokameraer med store brikker
203 Endelig høy oppløsning		220	Multitalenter har blitt mer vanlig
203	Noen standardstørrelser		
204	Hva vil det bety for deg?	221 Spesialeffekter	
204	Hva er så fantastisk med UHD og 4k?	221	Poenget med VFX
204	HD er fortsatt mest utbredt	221	Green screen
205	Å redigere 4k og UHD	222	Munningsflammer
206	HD for proffene	223	Dukke opp bak en stolpe
206	Pixlenes kvalitet er viktigere enn mange pixler	223	Snakke med seg selv
206	High Frame Rates	224	Mange bilder på en gang
207	FUHD kommer	224	Spøkelser
207	4k kinoprojektor	225	Gjøre en person anonym
207	Hva med Stereo-3D?	225	Ny himmel
		226	Lett med stativ
208 Kuriøse problemer med video på data		226	Slåsskamp!
208	Ikke-kvadratiske piksler	227	Lydeffekter
208	Interlacing problematikk og Progressive Scan	227	Feite skudd
210	720p gir bedre oppløsning på nett enn 1080i	228	Green screen og lyd
210	Bruk Progressive Scan hvis du kan	228	Mer avanserte triks
210	Så hva er best?	229 Video i framtida	
211	Hva slags format skal du produsere i?	229	Kinderegg?
211	Frame og Field	230	DJ tips fra Gunnar
		231	Og så til slutt...
212 DSLR-video		232 Kilder	
212	Lowpass filter	233	Anbefalt litteratur
212	Rolling shutter	233	Websider med nyttig info
213	Linser beregnet til stillfoto		
213	Lydproblemer	234 Epilog	
213	Begrenset opptakstid	234	Forresten...
214	Kronglete hvitbalanse	236	rulletekst
214	Hardt komprimerte opptak		
214	Mangler Zebra og Peaking		
214	Små og lette kameraer		
214	Mangler ND-filter		
214	Små knapper endrer funksjon avhengig av modus		
215	Tips når du skal filme med speilrekamera		

Med billige digitale videokameraer har video blitt allemannseie. Samtidig har en revolusjon innen data gjort det mulig å redigere med topp kvalitet på en PC fra hylla til nærmeste lavpriskjede. Alt ligger teknisk til rette for at alle kan lage gnistrende gode videofilmer.

Riktig brukt kan selv et billig kamera gi deg en kvalitet som ligger tett opptil det som sendes på TV. Dessverre nøyer de fleste seg med å sette alle brytere i auto og trykke record. "Video i Praksis" forteller deg om kameraets muligheter og svakheter, og lærer deg å utnytte kameraet maksimalt. Du får også lære hvordan du kan redigere spennende historier med lyd og bilder. Proffenes teknikker og hemmeligheter forklares med praktiske eksempler.

Når du har lest om videoopptak og redigering i denne boka, og oppdager hvor lett og morsomt det er å lage filmer på PC-en din, vil du være et kvantesprang foran de fleste.

Video i Praksis er boka for deg som vil bli flinkere til å fortelle med levende bilder.

5. utgave av boka er utvidet til 236 sider for å få plass til stoff om nye kameratyper, opptaksformater og stabilisatorer. Du finner også et nytt kapittel om videoreportasjer. Med massevis av nye bilder og oppdaterte og utvidede kapitler er stoffet enda lettere å forstå.

